Ч. 8 (13.906). Львів, субота 12. січня 1935. Pocztowa opłata opłacono ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол. Швайцарії 5 шв. фр. Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей. Болгарії 7·50 зол. Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Митроп. Діонізій і польський уряд затверджують єпископа для Української Православної Церкви в Америці.

Пишуть нам з Варшави:

На останній сесії Св. Синоду у Варшаві, що радила під проводом митр. Діонізія, переведено вибори трьох нових православних єпископів. У першу чергу вибрано архимандрита Івана Лавриненка, члена консисторії в Ґродні, єпископом Православної Української Церкви в Злучених Державах і Канаді на місце помершого єпископа д-ра Йосифа Жука. Крім того вибрано архимандрита Теофана Протасевича, члена варшавсько-холмської консисторії — єпископом більським і другим вікарним єпископом холмсько-люблинської епархії та архимандрита Пантелеймона Рудика — єпископом з полишенням на становищі намісника Почаївської Лаври.

Всі три кандидати на єпископів представлені на затвердження польського уряду. Якщо уряд їх затвердить, то хіротонія кандидатів відбудеться в найближчому часі.

Чи нове обтяження маєтків Народнього Дому?

Довідуємося, що комісар Народнього Дому п. Міхал Бачиньскі старається *за нову позичку у висоті 160.000 зол. для Народнього Дому.* Видно замало п. Бачинському дотеперішнього обтяження, і тому хоче він дальшими позичками зовсім знищити і так уже зруйноване величезне народне майно. Ходять поголоски по Львові, що ця нова позичка викликала негодування навіть у кругах найближчої кліки п. комісаря та що сам о. Яворський мав на зібранні виступати проти пляну такої позички. Тим то і треба собі пояснити деякі непорозуміння, які в останньому часі були між обома членами „Русского Клюбу ББ", себто між п. Бачинським та о. Яворським.

Цікаве, що на те нове обтяження народнього майна скаже „РСО" з п. Ґуллою та що скажуть про цю справу ті русофіли, які вже мають досить п. Бачинського та його господарки народнім добром?

Протест американського „Провидіння" проти крівавого терору на Україні.

Головний уряд „Провидіння" вислав телеграми до президента Злучених Держав, Френкліна Д. Рузвельта і до державного секретаря Корделла Голла у Вашинґтоні з приводу обновлення большевицькою Москвою крівавого терору на Совітській Україні такого змісту:

„Апелюємо до Вас ужити ваших заходів для інтервенції у справі українців на совітській Україні, котрих тратять без суду в часі нового терору, встановленого московським урядом.

За „Провидіння", організацію українців католиків Америки:

о. Антін Лотович, голова. *Антін Цурковський*, секретар.

В. БРИТАНІЯ ГОДИТЬСЯ НА ЗБРОЄННЯ НІМЕЧЧИНИ.

ЗАЯВА МІН. ЛЯВАЛЯ.

ПАРИЖ, 11. І. ПАТ. На засіданні ради кабінету мін. Ляваль склав звіт з переговорів у Римі. Згадав, що мін. Саймон та мін. Іден заявили в імени британського уряду, що в Женеві видвигнуть справу розброєння, беручи під увагу теперішній рівень зброєнь Німеччини. Сподіються, що в Женеві відбудеться жива дискусія на цю тему. Рішення Франції в цій справі западе щойно по приїзді прем. Флaverдена і мін. Ляваля з Льондону.

Мадярщина не зречеться зміни своїх кордонів.

БУДАПЕШТ, 11. 1. ПАТ. Італійсько-французьке порозуміння викликало велике вдоволення в мадярських політичних колах. Ці наради — на думку мадярських політиків — не виключають зміни мадярських кордонів мирним шляхом. Тому Мадярщина домагається: 1) територіяльної зміни на основі справедливости, пошанування історії, ґеоґрафії й етнографії, 2) рівноправности та пошани й охорони прав мадярської меншости за кордоном. Зате преса держав Малої Антанти пише, що союз Італії з Францією припечатав мадярські домагання зміни кордонів. У Римі запевнили послів держав Малої Антанти, що їхніх кордонів не змінять нагло. Одночасно Мусоліні запевнив мадярський уряд, що тепер можлива тільки мирова зміна кордонів. У цей спосіб Мусоліні пояснює союз з Францією. Кружляють поголоски, що мін. Ляваль приняв до відома ці вияснення. Тому мадярський міністр закордонних справ Каня одержав від свого уряду повновласть повідомити Італію і Францію, що Мадярщина приступить до римського пакту.

Димітров наслідником Кірова?

„Дейлі Експрес" повідомляє, що відомий болгарський комуніст Димітров, якого судили за підпал райхстаґу, буде наслідником Кірова. Сталін довіряє йому так, що Димітрова призначив недавно членом політбюра ҐПУ. Тому Димітрова призначить на відповідальне становище, яке займав Кіров.

Перед важливою нарадою у Білгороді.

БІЛГОРОД, 11. 1. ПАТ. Вчора мін. Єфтич відбув довшу нараду з турецьким міністром Тевфік Арасом. Мін. Єфтич заявив представникові Ради Ліґи Націй, Тевфік Арасові, що Югославія не вдоволиться самим фактом устійнення відповідальности мадярських урядовців за піддержку підготовки до марсельського атентату. Югославія домагається судового процесу і кари на цих урядовців. Оба міністри обговорювали теж італійсько-французькі наради в Римі, які не забезпечили достаточно інтересів Греції. Тому негайно по закінченні сесії Ради Ліґи Націй відбудеться у Білгороді нарада балканських держав і Малої Антанти.

26 убитих у залізничій катастрофі.

БЕРЛІН, 11. 1. ПАТ. Німецьке Інформаційне Бюро повідомляє з Москви: Прокуратор, який веде слідство у справі залізничої катастрофи на шляху Москва—Ленінград, заявив, що залізничий урядовець Котов признався до вини. Зпоміж 66 ранених, померло ще 3 особи. Таким чином число жертв катастрофи сягає 26 осіб.

—o—

ВІД МОСКВИ ДО РИМУ.

(Кореспонденція із Швайцарії).

Ця кореспонденція з Женеви, яку ми сьогодні дістали, потверджує в цілій повноті всі висновки, які ми вчора зробили у редакційній статті п. н. „Програма Німеччини чи Совітів?" Тому містимо її як цікавий причинок до зрозуміння суті римських умов. — Прим. Ред.

Женева, дня 8. січня 1935.

Шлях від Москви до Риму не короткий, але французька політика перейшла його незвичайно швидко. Хоч Ляваль і оголосив свого часу врочисто, що він має намір продовжувати політику мін. Барту супроти Москви, але хто знає зрештою, в який бік мусів би попрямувати Барту, колиб він не помер передчасно. Політика великої держави, особливож демократичної республики, якою є Франція, залежить не від особистих нахилів того чи іншого міністра, а від національних та соціяльно-політичних сил у межах самої держави та на міжнароднім терені.

У Женеві „врятували" европейський мир, знайшовши формулу помирення між Угорщиною та Югославією без участи Москви. Виключили московський уряд цілком і від участи в полагодженні справи Саарщини. Запропонувати большевиків до плебісцитової поліції не впало нікому і на думку, поминаючи навіть те, що ані Німеччина ані Польща мабуть не згодились би на переїзд совітських контингентів через свої території.

Новий вибух божевільного терору в СССР у звязку з убивством Кірова викликав дуже відємне враження як по цілій Европі, так і в самій Франції і виявив у значній мірі хиткі відносини, що панують тепер у Совітах. Чи було це останньою краплиною, що перехилила політичні терези у Франції в бік противників зближення з Москвою, покищо певне сказати не дасться. Певне у всякому разі, що Франція шукає тепер підтримки скорше в Римі ніж у Москві.

Що франко-італійське зближення йде всупереч франко-совітському зближенню, не підлягає вже найменшому сумнівові. До подорожі Ляваля до Риму московська преса поставилася про-

сто ворожо. Говорячи про франко-італійські переговори „Ізвестія“ беруть в „оборону“ Малу Антанту заявляючи, що вона „бачить для себе небезпеку в гегемонії Італії в Австрії та Угорщині“ та що „італійська дипльоматія не годиться гарантувати цілість та непорушність територіяльного складу югославянської держави“. Далі „Ізвестія“ намагаються запевнити своїх читачів, що оптимізм щодо франко-італійських переговорів передчасний та потішити їх, що вістря зближення цих двох держав буде звернене проти Німеччини.

Але марні були надії московського уряду, що переговори між Лявалем та Мусолінієм лишаться безуспішні. Не менше марні показались московські надії на те, що зближення між Францією й Італією загострить їх відносини до Німеччини. „Секольо Сера“ повідомляє, що амбасадори Франції та Італії повідомили негайно в Берліні німецького міністра закордонних справ про зміст римських переговорів, оскільки вони відносилися до загально-европейських справ.

З другого боку великі часописи Льондону висловлюють погляд, що заключення франко-італійської згоди повинно підготовити остаточний поворот Німеччини до концерту держав. Зокрема „Дейлі Телеграф“ пише, що приступлення Німеччини до протоколу, підписаного в Римі, незвичайно збільшилоб його вартість та причинилось би до скріплення мира в Европі.

Вартість римської умови, на нашу думку, збільшує головно та обставина, що вона цілком поминає московський уряд. Римська спроба впорядкувати европейські відносини має саме тому деякі вигляди на успіх, що її робиться без участи Москви. З цього погляду римська угода є в деякій мірі поворотом до ідеї порозуміння чотирьох великих держав Европи, що розбилось у своїй початковій редакції на німецько-французьких противенствах.

На випадок приступлення Німеччини та придунайських держав до римського протоколу Мала Антанта увільнилась би від впливів московського уряду. Разом з тим ослаб би й отруйний вплив Москви на внутрішнє життя Франції.

Сучасні політичні відносини в Европі покищо не дають поважної основи для великого оптимізму. Чи викличе франко-італійське порозуміння дійсно зворот у політичному розвитку Европи, це залежить ще від багатьох обставин, і між іншим і від вислідів сарського плебісциту. У всякому разі, колиб римська умова була початком такого звороту, то він був би найкращим новорічним подарунком не лише для держав Европи, а й для поневолених Москвою націй у межах СССР.

М. Данько.

З польської преси.

Дискусія між проф. Ст. Ґрабським та проф. Ст. Ґломбінським та тему: хто з них більший канібал.

Проф. Станіслав Ґрабський попав у розпуку: він вичитав у ріжних позальвівських ендецьких органах речі, які — на його думку — перекреслюють цілісіньку стару ендецьку програму „в справе рускей“ та грозять запропащенням усіх успіхів ендецьких зідачів „руского“ народу. А що Станіслав Ґрабський старик ще бадьорий і повний темпераменту, вшкварив у „Курієрі Львовскім“ до проф. Станіслава Ґломбінського, як голови львівського окружного комітету Стронніцтва Народового отвертого листа, в якому виписав по пунктах, що він сам і разом з Ґломбінським колись зробили для винищення українців та які ереси виписують тепер „молоді“ ендеки. Той лист займає повну сторінку у 10 ч. „Куріера Льв.“ з 10. ц. м. і (разом з відповідю Ґломбінського) є справді першорядним документом до історії боротьби за етнічний характер Галичини та до характеру політичних метод і політичного світогляду польської ендеції.

У першій частині свого листа Ґрабський пригадує передвоєнні часи. Коли раз спитав його намісник (призвища Гр. не подає), що він „думає робити з русинами“, відповів, що „провідною думкою Народової Демократії є те, щоби після розпаду Австрії Галичина ввійшла до Польщі як нерозривна цілість з рішучою польською перевагою“. Ця думка, впевняє Гр., була провідною ідеєю всіх освітніх, господарських, суспільних і ін. польських організацій.

Коли Польща перемогла, під натиском Англії вніс польський уряд осінню 1922 року закон про автономію для східно-галицьких воєвідств, з терміном ввести її найдалі до двох літ. Так само, як у 1906 році, коли Ґломбінський перепер двомандатовість мішаних округ, навіть там, де поляки мали значну меншість, так само тепер, при вирішуванні законопроекту з 1922 року, він перевів постанову про два чисельно рівні кола (курії) у воєвідських соймиках. Але коли після упадку уряду Льойда Джорджа „англійська дипльоматія перестала цікавитися українцями“, „наші пізніші сойми й уряди відложили справу самоуправи у Східній Галичині до хвилини вирішення нової організації територіяльних самоуправ у цілій Польщі“... (Зворушливе пояснення!).

„Зате (значить, як рекомпенсату за воєвідську автономію! — Прим. Ред.) я виготовив разом з п. Тугутом і за Твоєю згодою, та перевів у 1924 році мовні закони, які скасували права української (рускої) мови, як другої урядової мови у кол. Галичині, та признали батькам 20-ти дітей, що бажали науки у польській мові, такий сам голос, як батькам 40 дітей, що домагалися науки у мові українській (рускій)...“

Потім слідує жалісливий зворот про заслуги його, Ґрабського, для Звйонзку Людово-Народового, як організаційного й ідейного спадкоємця Народової Демократії, — призабуті після переорганізування Звйонзку Людово-Народового у Стронніцтво Народове. Довідуємося, що Станіслава Ґрабського „усунули з рядів організації““ за те, що він не хотів признати демократичного принципу як „массонсько-жидівську вигадку XIX ст.“. А проте Гр. далі працював для партії, виголошував на її вічах промови і т. п. Вправді, каже він, серед „молодих“ у Познані і Варшаві „щораз жвавіше пропаговано погляд, що треба розвивати як найширшу польсько-руську культурну й господарську співпрацю, щоби нею приєднювати русинів для Польщі й асимілювати їх“, — але одночасно Гр. чув запевнення, що Головна Управа Стр. Нар. цей погляд „відкинула“ та що прийняла програму „політики кресовей“, виготовлену Ґломбінським, однозгідну з поглядами, які пропаґував Ґрабський.

Але вразило Ґрабського те, що підчас соймової дискусії над останнім самоуправним законом Стронніцтво Народове не зголосило внесків „для забезпеки польського населення перед майоризацією з руского боку“ (бо санаційний проект нібито тої гарантії не дав! — Прим. Ред.). Чув він, що „сталося це наслідком спротиву молодих“...

Тоді Ст. Ґрабський у це не вірив, але тепер починає вірити. Бо ось у тому самому святочному числі „Куріера Варш.“, в якому він, Ґрабський, написав статтю про меншиневі справи, поручаючи явний і славний та безоглядний бісмарківський культуркампф супроти українців (це зветься делікатно „експанзія польської цивілізації“, „пануючий нарід“, протекційна господарська політика уряду і т. п.), один із чільних публіцистів „млодих“ Войтіх Залеськи склав таку заяву: „Вважаємо русинів справді повноправними членами польського народу“ (?!). Крім тої ереси, яка страшенно Ґрабського схвилювала (як такий ідіотизм, як признавання одних членів нації „повновартними“ чи „неповновартними“ членами нації другої може когонебудь хвилювати?! — Прим. Ред.), „Газ. Варш.“ з 30. м. м. виступила проти погляду Ґрабського продавати поміщицькі землі у Сх. Галичині лише полякам, вказуючи на огірчення та почуття кривди, яке викличе в українських селян така заборона купна землі Ґрабський бачить у тому (цілком розумному) погляді „Газ. Варш.“ за-

Господарська ситуація Польщі в німецькій оцінці.

Недавно принесла „Франкфуртер Цайтунґ“ цікаву статтю, в якій дає оцінку теперішнього господарського стану Польщі. Оцінка ця настільки цікава, що не від речі, здається, буде зреферувати її нашим читачам.

„Польща, як аграрна країна, відчула сильно наслідки господарської кризи вже 1932 р. Криза ця почала ще зростати, коли прийшов сильний відплив заграничного капіталу. Правда, великі банкові потрясення в сусідній Німеччині і тісний звязок польських банків з відомим віденським „Кредитанштальтом“ не торкнулися сильніше Польщі, а також і курс золотого вдержався тому, що Польща в цьому часі мала ще до диспозиції дві довгореченцеві закордонні позички та експортові надвижки. Дійсні труднощі зявилися щойно тоді, коли повстав дефіцит у державнім бюджеті і коли домашні засоби не вистарчали вже на виявлення якоїнебудь живішої інвестиційної діяльности. Найвищої точки досягла господарська криза в Польщі вже на початку 1933. р. і хоча тепер є деякі маленькі признаки поліпшення, криза в цілому своєму обємі тріває далі. Ще й нині немає ніяких інвестиційних можливостей, а ціни щораз падуть.

Загальна аграрна продукція дещо зросла. Нпр. в другому чвертьрічі 1934. р. в порівнанні з першим чвертьрічам 1933. р. на 32,4 прц. а всеж вона все ще таки на 38 прц. нижча, ніж у 1929. р. При цьому не треба забувати ще й про те, що велика скількість населення і брак еміграційних можливостей ще погіршують господарську ситуацію господарських мас.

Особливо різко відчуває весь тягар кризи село в Польщі. Коли нпр. індекс цін готових промислових виробів в першій половині 1934. р. в порівнанні з минулим роком впав з 65,3 на 64,1, то індекс хліборобських продуктів впав з 42,6 на 37,5. Крім цього вивіз хліборобських продуктів натрапляє на сильну конкуренцію з боку балтійських та скандинавських держав. Польща має ще покищо таку загальну господарську структуру, що не може своєму збільшілому хліборобському населенню дати працю в промислі. Польський промисл не має вже нині до розпорядження колишнього російського капіталу, а крім цього його розміри нині вже й так надмірно великі. До цього треба ще особливо підкреслити й той факт, що найважніші галузи польського промислу як текстильний, скіряний та залізний промисл залежні від довозу сирівців зза кордону, а це сильно обтяжує польський торговельний біланс.

В Польщі відчувається теж великий брак капіталу. Вже перед вибухом кризи 44 прц. промислового капіталу Польщі було в чужих руках, головно в німецьких, французьких та американських. Польський уряд змагає — правда до того, щоб переорієнтувати нинішній польський промисл на спотрібування домашніх сирівців і переносить ріжні промислові підприємства до малих міст, де дешевше життя, але це мало помагає, бо брак капіталу надто великий. Політичний спір з Францією і жирардівська афера довели до того, що французький капітал відвертається від Польщі, а внаслідок того закордонна торговля Польщі впала нижче світового рівня.

Недостача капіталу в Польщі має ще й інші наслідки. Вона довела Польщу до великого заборження. На початку 1934. р. лиш самі державні борги виносили 4,17 міліярдів золотих, так, що на одного мешканця держави припадає 130 зол. довгу. При цьому важне ще й те, що цю суму довжна Польща вже при підрахуванні зисків, добутих внаслідок зменшення курсу чужих валют, а далі, що на внутрішній довг припадає лише одна сема частина загальної суми довгів. Висота закордонних довгів є на думку чужих знавців головною причиною чому Польща держиться золотої валюти, хоча життєвий стандарт населення щораз більше обнижується. Також громади та приватні господарства сильно задовжені. Хліборобські довги обраховують на 4,6 міліярдів зол. так, що самі лише відсотки від них доходять до висоти 480 міліонів золотих. Правда, польські каси ощадности виказують приріст, але цього невеличкого приросту зужила держава розписуючи осінню 1933. р. внутрішню позичку, яка дала 340 мілонів золотих. Ця позичка вистарчила Польщі на покриття дефіциту державного господарства лиш до жовтня мин. р., так, що треба рахуватися з новою позичкою. Державний буджет на 1933—34, який вирівняно минулорічною позичкою, виносив 2,4 міліярди, з чого 825 мілонів золотих припало на військо, а 145 міл. на прикордонну сторожу та на поліцію. Оба ці видатки виносять аж 40 прц. цілого державного буджету.

Словом, „Франкфуртер Цайтунґ“, яка була завжди польонофільсько настроєна — навіть в часи найбільшого польсько-німецького напруження — та яка є одним із найповажніших органів німецького господарського світа, глядить на польські господарські відносини досить скептично.

М—н.

пропащення многолітньої боротьби ендеків за землю: „це осудження всякого правного упривілеєння польського населення"...

Вкінці обурила Грабського і стаття з „Газ. Варш.", яка після провокаційних уваг про значіння акції ОУН (та стаття була у нас реферована) поручає „любов супроти братнього племени". Останньою краплиною до тої чаші терпіння була стаття Гертиха з 6. ц. м. у „Мислі Народовей", яка поручає новий поділ львівського воєвідства, „щоб щезла в ньому штучна польська більшість".

Переляканий тими всіми познаками любови до „братнього племени", Грабський кличе до Гломбінського: „що це все значить?" Він добачує тут познаки приготування якоїсь „угоди" з українцями. Приєднювання (?) українців до спільної акції (?) проти жидів порівнює з приєднуванням їх у 1920 році до спільної акції проти москалів, такої ненависної всім ендекам.

Станіслав Гломбінський, заздалегідь попереджений про листа Грабського, помістив довжелезну відповідь зараз таки у черговому числі „Курієра Льв.". Загальний тон відповіди делікатніший, не такий цинічний і брутальний, як це у звичаю Грабського, в проте головний її „тенор" такий, що Грабський — мовляв — перебільшує і фальшиво деякі речі інтерпретує, в інших має правду, вони самі теж і Гломбінського хвилюють, але вони не мають ніякого практичного значіння...

Гломбінський на початку легко собі кепкує з жалів Грабського на тему його „виступу" з партії. Потім стверджує, що справді молоді ендецькі публіцисти дають вислів своїм поглядам на сторінках ріжних позальвівських часописів, що та пресова дискусія „викликує враження програмової незгоди у партії", але що „молодь завсіди рада високо літати і має ту амбіцію, щоби виказувати свою самостійність супроти старших". Словом — один старий професор поясняє другому старому професорові, що тої польської бунтівничої молоді і її поглядів не треба надто трагічно трактувати...

Щодо „справи рускей і т. зв. україньскей" (ах, та ендецька термінольогія, — яке невичерпане джерело для людей, непозбавлених почуття гумору! — Прим. Ред.), то проф. Гломб., пригадуючи знову ріжні старі передвоєнні перипетії, впевняє, що ендецька національна програма мала радше оборонний характер і той характер зберігла досі. Довше зупиняється на протипольському „безправному і каригідному" українському напрямку та солідаризується з Грабським щодо „правної забезпеки поляків як господарів краю". Але, мовляв, стара ендецька програма не рахувалася з цілістю української справи, ані з новим станом речей, який створило прилучення нових земель до Польщі з українською більшістю. Тому це справа, якою польська публіцистика мусить цікавитися і цікавиться нею, при чому не всі мають на неї ендецький погляд. Тут Гломб. гостро атакує Леона Васілевського та Ст. Лося за їх публіцистичні виступи і бідкає, що „національна і правно-державна хапчивість українців зросла і сягає вже (!) по Лемківщину" (яка то українська безличність, — навіть Лемківщину вважають вони українською, коли такий ліський і сяніцький повіти мають ще досі рішучу українську більшість! — Прим. Ред.).

Все те, каже Гломбінський, слонукує „молодих" витворювати якусь „позитивну програму в справі рускей". Автор пригадує першу публікацію Гертиха з яскравою програмою асиміляції, при чому перестерігає надто фанатичних прихильників асиміляційної доктрини, що асиміляційна політика буває небезпечна на таких просторах, де асиміляція грозить самим асиміляторам. Щодо другого публіциста „молодих" ендеків Залеського, то Гломбінський спростовує твердження Грабського подвійно: поперше Залеський не є членом Стронніцтва Народового, а подруге, то він пропагує рівноправність лише до „поляків руского походження", а тих, „які не можуть стати поляками" пропонує просто викинути з їх земель і з краю! (Справді найлекша розвязка: і чому те ендеки давно не впали на таку геніяльну думку! — Прим. Ред.).

Таким робом Гломбінський потішає свого приятеля, що все в порядку і що зрештою невдовзі партійна ендецька програма буде в цих справах офіціяльно доповнена...

Дійсно: навіщо Грабський хвилюється? Вправді від часу до часу якийсь варшавський чи познанський ендек справді має якийсь проблиск критицизму супроти старих ендецьких догм, але ще чимало води пропливе в усіх ріках Польщі й України, заки старі та молоді ендеки й усе польське, ендеками виховане громадянство перестане поклонятися анахронічним фантасмагоріям і мріяти про те, як найлекше і найшвидше зїсти всіх українців (з „русинами" та „поляками руского походження" включно). Впевняємо п. Грабського, що дійсно між ним, стареньким Гломбінським і молодими Гертихом та Залеським нема ніякої сутньої ріжниці.

Перед процесом за вбивство мін. Перацького.

Береза Картуська, пресові конфіскати, усування українців нотарів і суддів у соймовій комісії.

ВАРШАВА, 11. І. ПАТ. Вчора пополудні соймова буджетова комісія радила над буджетом міністерства справедливости. Референт пос. Зайдлер з ББ. обговорив діяльність кодифікаційної комісії. Згадав, що вже в найближчих роках законодавство у Польщі буде зуніфіковане. У Польщі існувало в 1934 р. 9 карно-виховних заведень для проступників.

У дискусії пос. Недзялковський критикував часті конфіскати статтей з підписами берестейських вязнів. Ендецький посол Ліво критикував міністра справедливости за залежність судівництва і прокураторської влади від адміністраційної влади, за політичну діяльність суддів, надто високі судові оплати і за відношення до політичних злочинців як до звичайних.

Посол Володимир Загайкевич критикував декрет президента Польщі з 24. жовтня 1934 р. про деякі проступки проти держави. Доказував, що адміністраційна влада може сюди підтягнути все, що тільки схоче.

Піддержує закиди посла Ліви про узалежнення суддів від адміністраційної влади. Тому колишня незалежність суддів належить уже до спогадів. Критикував політику міністра супроти адвокатури. Домагався скасувати у Галичині уряди комірників, які створено тільки тому, щоби їх вдержувала суспільність. Обговорюючи політику супроти нотарів ствердив, що кількість українців нотарів зменшилась катастрофально. Дотого розпорядок, який дозволяє польським нотарам давати працю тільки аплікантам і асесорам полякам, довів до того, що нотарі обєднують разом свої канцелярії, бо не мають аплікантів. Заторкнув теж політику постійних конфіскат преси. Промовець спинився довше над заявою міністра

Д-Р ЕВГЕН ОЛЕСНИЦЬКИЙ. 4

СТОРІНКИ З МОГО ЖИТТЯ.

XXVI. СТРИЙЩИНА В 90-их РР. XIX. СТОЛ.

Стрийщину уважали тоді одним з найчистіших і найсильніших українських повітів у краю. І дійсно — відсоток української людности сягав тут до висоти 70 прц., а по вилученні міст Стрия і Скольного до 80 прц. Політичний повіт Стрий складався з двох судових повітів — стрийського і скільського. Останній був щодо проценту населення ще сильніше український, ніж перший. Між скільськими бойками не приймалася польонізація, а до того не було тут зовсім польських двірських обшарів. Ціла велика посілість у Скільщині була в одних руках німецько-жидівських, а саме — німця Шміда й мадярських жидів Ґреллів; лиш кілька громад належало до Скарбківської фондації. Та й у стрийськім судовім повіті не було польських обшарів надто багато. Латинські костели були лише в містах. По селах будування „косцюлків" до цих окопиць ще не дійшло, а зрештою не було і для кого будувати, бо людність була майже виключно греко-кат. обряду — так, що в переважаючім числі громад поняття політичної громади сплилося з громадою конфесійною, внаслідок чого видатки на церковні цілі вкладали в тих громадах просто у громадський буджет. При виборах до сойму в 1889 р. вибраний був зі стрийського повіту послом д-р Микола Антоневич одноголосно. Поляки не ставили навіть кандидата. Це повинно було свідчити про силу українців в тім повіті.

Та проте були факти й появи, що свідчили про протилежне. При останніх виборах до повітової ради упала в курії сільських громад українська ліста і вийшла пансько-хрунівська. Вибрані для декорації кілька українських священиків зложили мандати. Значить — у тім чисто українськім повіті не мали українці в повітовій раді ніякої репрезентації. Засноване в 1890 р. політичне товариство „Підгірська Рада" в Стрию не проявляло ніякої діяльности і було справді мертво роджене, особливо, що його головою був старий громадянин, емеритований учитель Стефан Добрянський. Згадані вибори були доказом, що в повіті фактично ніякої політичної організації не було. Під освітнім оглядом стояв повіт також дуже низько. В такім місті, як Стрий, в однім з більших у краю, що було до того дуже догідним комунікаційним осередком, не було досі філії „Просвіти", а в цілім повіті не було справді діяльної читальні.

Про якубудь економічну роботу не думав ніхто — ані в місті, ані в повіті. Селянство сиділо по вуха в польських і жидівських касах та в кишенях приватних лихварів, але про це ніхто не дбав і ним не журився. В [illegible] існувала „Руська Бурса" і мала навіть власну реальність, та уряди не удержувала інтернату для молоді, лиш винаймала реальність і розділювала чинші між убогу молодь. Було це вигідніше, бо не вимагало заходу й роботи. Стан і настрій повіту характеризувався оспалістю й апатією.

Вся сила української інтелігенції повіту по селах лежала в духовенстві. Було його багато, та представляло воно не дуже веселий вид. Не було тут — правда — аристократичного клерикалізму, як на Поділлі. Тутешнє духовенство складалося назагал з добрих людей, в товариських зносинах привітливих і сердечних — та на тім був і кінець. Товариське життя було тут можливе і приємне. Зїзди і гостини у священиків мали тут інший характер, як на Поділлі. Там було все надуте і повне свідомости свого високого достоїнства, колінопреклонне перед чинами, а горде супроти нижчих. Тут були люди, що не привикли занадто „горная помишляти", охочі радше до забави при чарці, або при картах. Це останнє цвіло особливо в скільських горах, де виводилися славні спеціялісти — особливо в ділянці ферблю. До поважної дебати не багато було тут охочих, а ще менше до поважної систематичної роботи, хоч — як опісля показалося — найшлися тут люди, що за добрим проводом уміли взятися до праці і таки дещо доброго зробили. Взагалі тяжче було між тими людьми за поважну думку й ініціятиву, як за сліпий послух, якому не відмовляли тому, хто вмів позискати їх довіря.

(Далі буде.)

справедливости Міхаловського у „Газеті Польській" про вбивство мін. Перацького саме тоді, коли у справі вбивства велося слідство. Коли міністер вже в місяць по вбивстві оголосив заяву, що вбивства мін. Перацького доконали члени ОУН, то чому ще дотепер по кількох місяцях не висвітлено цієї справи? По кожнім такім випадку повстає багато леґенд. Посол заявив, що в концентраційнім таборі у Березі Картуській замикають найбільше українців. Вкінці згадав, що від львівського апеляційного суду відірвано окружний суд у Сяноці і 8 городських судів і прилучено їх до апеляційного суду у Кракові. Таким чином українському населенню відібрано можливість користуватись навіть такими обмеженими мовними правами, які дає мовний закон з 1924 р.

ВІДПОВІДЬ МІНІСТРА СПРАВЕДЛИВОСТИ.

Мін. Міхаловський відповів, що заяву прем. Козловського з дня 1. серпня 1934 р. піддержує цілий уряд. Заявив, що в окрузі львівського апеляційного суду працює 169 суддів і 22-ох нотарів українців. ~~Підкреслив, що доки буде міністром справедливости, не буде призначувати ні українця ні жида суддею або нотарем.~~ Відому заяву про вбивство мін. Перацького членами ОУН склав тому, що про вбивників кружляло безліч ганебних спліток. Невдовзі судова розправа виявить, що в нічому не помилився, нічого не перерішив нілегкодушно на нікого не кинув відповідальности. Мін. Перацького вбило ОУН. Убивника не маємо, але зате у вязниці всі його спільники. Міністер згадав, що чергової заяви в цій справі не буде складати, бо судова розправа висвітлить достаточно ціле вбивство. Міністер заявив, що тепер не буде ніякої амнестії для політичних вязнів.

По виясненнях референта комісія приняла прелімінар буджету міністерства справедливости.

Конкурс „Діла" на пять статтей.

ТЕМА КОНКУРСОВИХ СТАТТЕЙ: „ЗАСОБИ Й МОЖЛИВОСТИ РОЗБУДЖЕННЯ І ПЛЕКАННЯ ЛЮДСЬКОЇ ЕНЕРҐІЇ".

Редакція „Діла" розписує цим конкурс на пять статтей на тему: „Засоби й можливости розбудження і плекання людської енерґії".

Фундатором конкурсу є американський українець п. ВАСИЛЬ ТИХИЙ, той самий, що уфундував минулого року конкурс на пять статтей на тему: „Як розбудувати варстати праці?" Про мотиви цьогорічного конкурсу на названу тему п. Василь Тихий пише так: „Розумію, що розбудження енерґії потрібне нашому народові на те, щоби перевести в життя ріжнородні проекти, між іншими проекти подані в попередніх конкурсових статтях на тему: „Як розбудувати варстати праці".

За ПЕРШУ конкурсову статтю фундатор конкурсу призначує 15 американських долярів премії, за ДРУГУ 10 ам. дол., а за три інші по 5 амер. дол. Усі преміовані статті будуть надруковані на сторінках „Діла".

*

Кожний учасник конкурсу мусить надіслати статтю на адресу редакції „Діла" найпізніше до дня 5-го лютого 1935 р.

Стаття не може бути довша як на 240 рядків друку в „Ділі".

У конкурсі не можуть брати участи професійні журналісти.

Оцінку надісланих на конкурс статтей переведе окреме жюрі, зложене з фахових журналістів і громадянських діячів, яке зорґанізує редакція „Діла".

По смерти Михайла Грушевського.

АКАДЕМІЯ В ЧЕСТЬ ПРОФ. ГРУШЕВСЬКОГО У ПАРИЖІ.

(Офінор). Українська Громада в Парижі відзначила смерть проф. Грушевського святочною поминальною академією, яка відбулася 22. грудня в салі Lloyd Film. Вшанувати память покійного Президента Центральної Ради зібралося місцеве українське громадянство та численні гості, серед яких мусимо відмітити присутність п. Чокай Бея, голови національної партії самостійників Туркестану, п. Ресул Заде, президента Установчих Зборів Азербейджану в супроводі д-ра Мір Бея, голови Азербейджанської Делегації в Парижі, пп. Ассатіяні та Вачнадзе, заступників грузинської делегації в Парижі, заступників горців Кавказу, Вільних Козаків та інших. Збори відбулися під головуванням інж. Єремієва, голови Громади, який поділився з присутніми своїми спогадами про спільну працю з проф. Грушевським у Центральній Раді та сказав святочну промову в честь Велетня української самостійницької думки. Проф. Шульгин у французькій мові схарактеризував Покійного як ученого та політика. Академія, яка заманіфестувала одностайність усіх українців у прямуванні до самостійности, зробила глибоке враження на заступників ріжних народів, присутніх на святі.

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ ЗА ГРУШЕВСЬКОГО В ЦЕРКВІ СВ. ЮРІЯ В НЮ ЙОРКУ.

В неділю 23. грудня м. р. відбулася панахида за пок. М. Грушевського в нюйорській українській католицькій церкві зараз після Служби Божої. У панахиді взяли численну участь вірні та українські товариства.

При весіллях і забавах памятайте на Рідну Школу!!!

Закон дозволяє на такі збірки без дозволу адміністративної влади. — Користайте з нагоди! — Приклади гідні наслідування.

Надходять мясниці: дні весіль і забав. При цій нагоді всі свідомі українці повинні памятати на Рідну Школу та між **особисто знайомими** збирати датки для неї. Треба використати пригідний настрій, бо загально відомо, що при всіляких святочних нагодах, коли звичайно є підем духа, ніхто не може відказатися від датку і радо пожертвує більшу чи меншу квоту на „Рідну Школу".

На основі арт. 3 розпорядку Президента Річипосполитої Польської з дня 15. березня 1933 р. (Д. З. Р. П. ч. 22. з 31. березня 1933. поз. 162) не треба окремого дозволу на збірку у приватних льокалях, серед осіб знайомих особисто тому, хто збіркою займається (уст. е). Отже не треба дозволу на збірку **в гостинні, з нагоди весілля, уродин, імянин, чайного вечора і т. п.** якщо той, хто збирає, бере датки лише від осіб йому особисто знаних.

Тепер таких нагод дуже багато, бож у кожній громаді відбуваються весілля, хрестини чи інші родинні свята, одні до одних приходять в гостину, сходяться на чайних вечорах, забавах і т. п. Свідомий громадянин чи свідома громадянка найдеться всюди і вони то повинні використати всі нагоди, щоб зібрати датки на Рідну Школу від особисто знайомих осіб.

Жертвує, хто скільки може: один дасть золотого чи два, а другого стати на 10 чи 20 сотиків, інший може дати тільки 1 чи 2 сотики. **Кожна, хочаб — найменша жертва для Рідної Школи є цінна, а з малих жертв ростуть тисячі й міліони.** Треба тільки, щоб жертви збирати **при кожній нагоді** та щоб ті жертви, хоч і найменші, були **масові!**

Гарні приклади бачимо в **Серинках Середніх, рогатинського повіту.** В тому селі п. **Степан Борис** зібрав між знайомими на весіллі у пп. Мих. Фурмана та Юлії Гумен 1.71 зол. і на весіллі у пп. Ілька Василика і Кат. Малиновської 1.60 зол., а п. **Ст. Малиновський** на весіллі у Степана й Анни Голод 1.50 зол. Разом оба зібрали 5.81 зол. і ту квоту передали до Повітового Кружка Р. Ш. в Рогатині на потреби Рідної Школи. За їх память і труди належиться їм щира подяка.

Цією дорогою звертаємося до всіх людей доброї волі, особливож до нашої молоді з проханням використати кожну нагоду і між знайомими збирати та посилати датки на рідношкільні цілі найкраще прямо на адресу Головної Управи Рідної Школи у Львові, вул. Словацького 14.

Як то в чисто українській громаді вводять у школі польську мову навчання.

Під таким наголовком був поміщений недавно в „Ділі" допис, що в Розджаловичах, рудецького повіту, де є всього 2 жидівські родини з 2 дітьми й учитель-поляк з одною дитиною, а всі інші громадяни українці, підписали всі батьки чи пак матери в грудні 1933. року (крім трьох жидів і поляка) декларації за українською мовою навчання в місцевій 2-кл. народній школі, дотепер з мовою польсько-українською. Дальше писалося там, що до шкільного інспекторату в Самборі внесено 18 декларацій за 23 дітей за польською мовою навчання. Ці декларації підписав один небіщик, двох, що виїхали перед 4 роками до Франції, один, якого ніколи в Розджаловичах не було, а решта такі батьки чи пак матери, що підписали декларації в громадськім уряді за українською мовою навчання.

Всі заінтересовані родичі внесли до міністерства освіти у Варшаві зажалення і домагання, щоби висвітлити справу пофальшування їх підписів на деклараціях за польською мовою навчання в їх школі. І що з того вийшло?

Дня 9. ц. м. дістали всі протестуючі родичі візвання зі шкільного інспекторату в Самборі з дня 2. січня 1935. ч. 7234/34, щоби того самого дня 9. січня 1935. р. в 9. год. (українське свято!) явилися в шкільнім інспектораті в Самборі (20 кільом.) під загрозою 5 зол. кари! Рівночасно прийшло до громадського уряду в Розджаловичах письмо до тогож числа, щоби люди з огляду на греко-кат. свято явилися 10. ц. м.

Люди в розпуці! До Самбора 20 кільом. — не можна ані дійти, ані доїхати через страшенні морози і вітри, через брак теплої одежі, а в декого й чобіт. А грошей на дорогу тимбільше бракує, бо люди вже тут тепер терплять голод! І замість, щоб інспектор приїхав на переслухання заінтересованих людей до Розджалович, як це деінде бувало, каже їм товкти 20 клм. дороги в страшні морози до Самбора... Очевидно, що ніхто з людей не піде, бо на це нема способу.

Чи то так зарядило міністерство на їх жалобу?

ЖИДИ ПОШИРЮЮТЬ СВОЮ ОРҐАНІЗАЦІЮ.

НЮ ЙОРК, 20. грудня. (Вл. кор.) В листопаді м. р. розіслав секретар Американського Жидівського Конгресу заклик до ріжних нових жидівських орґанізацій, щоби вони взяли участь у виборах до цьогож конгресу в квітні 1935. р. Поза конгресом остають такі великі орґанізації, як: федерація жидів з Польщі, федерація румунських жидів, Вільні Сини Ізраїля, Жидівська національна робітнича громада, Жидівський Робітничий Комітет і який десяток інших. Заклик має спонукати всіх жидів узяти участь в русі, що має на меті оборону жидівських інтересів на цілому світі. Жидівський Робітничий Комітет відмовився взяти участь у виборах і подав такі причини: „Американський Жидівський Конгрес" не виказав конечности свого істнування; він провадив боротьбу проти Гітлера як чисто жидівську, а заклик до виборів на демократичних засадах є хіба спробою дати нову силу скомпромітованій установі" — Предсідником Американського Жидівського Конгресу є Бернард С. Дойтш з Ню Йорку, а предсідником Жидівського Робітничого Комітету з членством 300.000 робітників, є Б. С. Владек. Відповіді інших груп не оголошено. Жидівський Робітничий Комітет в більшости комуністичний.

Справа територіяльної автономії у сенатській комісії.

ВАРШАВА, 11. 1. ПАТ. Нині відбулося засідання сенатської конституційної комісії, на якім референт проєкту конституції сен. Ростворовський виголосив двогодинну промову. Референт зясував свої зголошені поправки до проєкту конституції і сен. Макаревича.

В голосуванні комісія прийняла всі поправки референта і деякі сен. Макаревича. Зате комісія відкинула всі поправки сен. Горбачевського у справі територіяльної автономії для українців у Польщі.

В найближчому часі відбудеться пленарне засідання сенату, який ще раз розгляне проєкт конституції з поправками.

Російське протибольшевицьке віче.

НЮ ЙОРК, 20. грудня. (Вл. кор.) 16. грудня відбулося перше віче, скликане російськими товариствами Ню Йорку до спілки з вічевим комітетом, складеним переважно зі соціялістів. Предсідник, д-р Інгерманн, ствердив, що вічеву акцію підтримують також українські орґанізації. Але українського промовця не було. Віче розпочалося з півгодинним опізненням, мабуть тому, що перед Купер Юніон Голл зібралися сотні комуністів, що чинно перешкоджували охочим піти на віче. Вони теж принесли зі собою ріжні про-совітські таблиці і виголошували промови проти вічевиків. Коли вкінці побачили, що їх справа програна, почали гуртами виходити зі салі саме тоді, коли до голосу прийшла Олександра Львовна Толстоївна, донька великого письменника. Вона чотири роки перебуває поза кордонами Совітів і веде енерґійну протисовітську пропаґанду, не зважаючи на старші літа.

Віче прийняло відповідні резолюції з протестом проти масового вбивства невинних людей. Резолюції вислано до президента з проханням за „добрі услуги" в совітському уряді.

Промовців було 6, трьох говорило по російськи, а трьох по англійськи. З російських промовців найбільше льоґічно та аґітаційно говорив Браїлов, що врятувався втечею перед большевицькою тюрмою та розстрілом. Він безпощадно скритикував методи совітського уряду, якими вони дісталися до влади і її ще держать. Читав між іншим оригінальний маніфест, підписаний Калініном ще в 1923. р., в якому большевики обіцювали мир, волю та добробут, коли козаки, українці та інші покинуть боротьбу проти Совітів, а прийдуть до них як вільні співгорожани. Тоді большевики заручили, що не будуть нікого силувати до комуни, а навпаки, кожному вільно буде взяти землі, кільки стане.

Ізаак Дон Левін, редактор тижневика „Нейшен", що був першим американським кореспондентом в Совітській Росії, назвав совітський уряд протиреволюційним, дальше урядом червоних фашистів, злочинців та „кілнеперів", тих кримінальників, що схоплюють дітей і їх потайки мордують. Взивав до розправи з опінією світа, яка стала тепер по стороні большевицького злочину, а яка доведе до катастрофи, бо до поневолення цілого світу.

Ґрафиня Толстоївна сказала все те, що світ знає про Совітів, але вона говорила як наочний свідок подій. Вона твердить, що нарід в Совітах чекає війни як спасення. Каже, що нічого не змінилося в Совітах від 17-ти літ, ті самі насильства, розстріли і тасама винищуюча політика супроти всіх, яка виголоджує між іншими Україну на те, щоб дістати гроші на пропаґанду большевизму в цілому світі. В 1922 р. померло 5 мільйонів населення з голоду, а від обняття влади до кінця 1923. р. большевики розстріляли 2 мільйони людей.

Про Літвінова сказала, що його приловили в Парижі за грабунок в Тифлісі на сотки тисячів рублів, посадили до тюрми, а тепер він репрезентує велику державу, його витають найбільші державні мужі, навіть і в Лізі Націй він представляє мирову політику саме тоді, коли большевики безупинно воюють проти власного населення.

Слабою стороною віча було те, що соціялісти дальше говорили про „русскій народ", начеб це була колишня царська Росія.

—o—

ПАМЯТІ О. ДЖЕНОКІ.

РИМ, (Офінор). Видавництво „Поліґлота" при Ватикані випустило книжку о. Вінченціо Чезарі, присвячену життю о. Дженокі, якого імя добре відоме українцям як першого апостольського посла на Україну. Життєпис о. Дженокі, зроблений одним з його найближчих співробітників, змальовує цього надзвичайного священика, як просту, гідну перших часів християнства, людину з великою освітою та світоглядом вченого. „Він був розумний як старосвітський патріярх і добрий, як справжній святий" так влучно характеризує покійного автор книги і це підтвердять всі українці, яким довелося його зустрічати підчас його апостольської місії. На жаль, передчасна смерть забрала в його особі Україні щирого приятеля та цінного заступника перед Апост. Престолом.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— Комісія закордонних справ сенату рішила більшістю голосів, щоби Злучені Держави приступили до міжнародного трибуналу справедливости в Гаазі. Одначе Злучені Держави можуть відкинути присуд трибуналу в усіх спорах, які їх цікавлять безпосередньо.

— У Кольгапур в Індії підчас сутички з поліцією згинуло 11 магометан, 35 ранених.

— До Сарщини виїхав посол Папен з рідньою, щоби взяти участь у плебісциті.

— Підчас землетрусу на острові Мармара завалилося 200 домів, під звалищами яких згинуло багато мешканців.

— У Барсельоні трьох невідомих справників замкнуло власника каварні, кельнерів та гостей і під двері каварні підложили бомбу. 6 осіб тяжко ранених.

Засідання Ради Ліґи Націй.

ЖЕНЕВА, 11. 1. ПАТ. Нині в год. 10.30 передполуднем почалося засідання Ради Ліґи Націй під проводом мін. Тевфіка Араса. На засіданні були мін. Саймон, Іден, Альозі, Літвінов, Мадаріяга, Масілі та інші. На черзі нарад низка адміністраційних справ. Італійсько-абісинського конфлікту не вписували на чергу нарад тому, що уряд Абісинії повідомив Лігу Націй про свої переговори з Італією. До переговорів дійшло завдяки посередництву В. Британії. Чергове засідання Ради Ліґи відбудеться у понеділок.

Совітські студенти в Парижі.

ПАРИЖ, (Офінор). З огляду на актуальне зближення Франції з Совітами, московський уряд прислав на студії до Парижа коло 20 студентів, з яких, як довідуємося, є шістьох українців. Поява совітських студентів звернула на себе увагу париської преси з тієї причини, що вони прибувають до Сорбони разом, не зважаючи на те, що є на ріжних відділах та відходять також разом, як малі діти. Ті, що не мають викладів, очікують своїх товаришів у вестибулі, не сміючи вийти на прохід, або піти до каварні. Зі своїми французькими товаришами вони стараються не входити в ніякі розмови і якщо це необхідне, обмежуються кількома словами. А що вони не мають чого в Парижі боятися, таку їх поведінку пояснюють тим, що дома залишилися закладниками їх родини й у випадку найменшого непослуху їх родини можуть бути покарані. Покищо така поведінка є для парижан цікавою новинкою і вихід радянських студентів із Сорбони часто-густо відбувається в супроводі цілого натовпу цікавих.

39 спеціяльних поїздів до басейну Сари.

САРБРІКЕН, 11. 1. ПАТ. До Сарбрікен приїздять великими групами управнені до голосування з Німеччини, Швайцарії, Злучених Держав і т. д. Дворець окружила поліція міцним кордоном і не допускає до ніяких манiфестацій, підчас яких могло би дійти до сутичок зі сарськими автономістами. Особами, які приїзджають, опікуються члени Німецького фронту, який подбав про помешкання, а навіть видає харчеві картки для незаможніх. Технічну орґанізацію Німецький Фронт наладнав знаменито, сарські автономісти не мають такої орґанізації. Завтра приїздже з Німеччини 39 спеціяльних поїздів, чотири приїде зі самого Берліна.

Нині приїхало з Голяндії, Люксембурґу і Швайцарії 970 осіб, які будуть предсідниками виборчих бюр. Їх уже заприсягнув провідник виборчої комісії Роде.

—o—

Розстрілюють залізничників.

БЕРЛІН, 11. 1. ПАТ. Німецьке Інформаційне Бюро повідомляє, що з приводу останніх залізничих катастроф большевицький уряд карає дуже гостро залізничників за найменші провини. Вчора розстріляли на основі нового розпорядку двох залізничників у Кургані на Сибірі за недбале виконування своїх обовязків.

НОВИНКИ

— **Запрошення на Маланчин Вечір**, який уладжує Карпатський Лещетарський Клюб і Т-во „Українська Захоронка" можна набути в Новій Хаті, Ринок 39 між год. 11—1. 848 1-2

— **На рідно-шкільну позицію!** В неділю, в день Маланки, 13. січня ц. р. всі львовяни-українці йдуть громадно в місто, щоби при наших церквах і наших установах вкинути до замкнених скарбонок жертву на „Рідну Школу", бо на той день львівське городське староство своїм письмом з 18. XII. 1934 р. ч. Л. Б. П. 4/464/34 дало дозвіл на прилюдну збірку в цілому Львові для нашої, в теперішню пору найважнішої установи „Рідної Школи". А хоча мороз тріскучий пече в лице і руки, всеж таки наші рідношкільні прихильниці й прихильники не покинуть своїх становищ доти, доки скарбонки „Рідної Школи" не наповняться вщерть більшою й меншою жертвою, памятаючи, що „претерпівий до конца спасен будет". Усіж українці, громадяни Львова, памятаючи, що „громада по нитці, а бідному сорочка", покажуть, що Львів у всій громадянській, отже й у рідношкільній акції веде перед. Тому всі в неділю, 13. ц. м. на рідношкільну позицію!

— **На карти Рідної Школи**, що звільняють від алькогольних напоїв з нагоди свят Різдва Христового, зложили в золотих: д-р Тит Бурачинський, Львів, 5. Ванчицький Модест, Львів, 2. Чуми Богдан і Надія, Берлин, 2; зі Сколього: д-р Степан і Мальвіна Булаки 4. інсп. Логинський Іван 2. дир. Садовський Волод. 2, проф. Топольницький Ев. 2. д-р Дольницький Ст., 2. Соневицький Юл. 2, Гребеняк Василь 2, Владиш 2, Табецька Ст. 2, Тичинська Марія 2. о. Мосора Мих. 2. Коба Вас. 2, Кульчицька О. 2. проф. Рибчук 2. Радоліцький Е. 2, Ушкевич Т. 2. д-р Володимир Безушко, Бережани, 1. Хто черговий!?

— **Вистава УСС у Національному Музею Мохнацького 42**, проходить з успіхом. Відвідують її львовяни, відвідують її також гості з провінції. Орґанізується й низка прогульок. В неділю 13. і в свято Нового Року буде давати з год. 11. пояснення на виставі її впорядчик д-р Ів. Іванець.

— **Тріюмф української пісні.** В черговому конкурсі гармоністів в Брюселі, полученому з конкурсом пісень, першу нагороду одержала пісня „Ой не ходи Грицю", виконана групою швайцарських гармоністів. Мельодія зробила на жюрі дуже велике враження і знавці не хотіли вірити, що це звичайна народня українська пісня. У видрукованому після конкурсу збірнику найкращих мельодій „Ой не ходи Грицю" в німецькому перекладі пишеться на першому місті. („Офінор".)

КТО ЩЕ НЕ ДАВ „ДАРУ ПРОСВІТІ", СПІШИСЬ, БО ЧАС НЕ ЖДЕ!!

— **Новий Виділ Т-ва „Січ" у Відні.** Склад нового Виділу Акад. Т-ва „Січ" у Відні, вибраного на звичайних Загальних Зборах дня 22. 12. 1934 р., такий: голова: д-р Сушко Микола, заст. голови: Курчаба Олекса, канд. мед., І. секретар: Мричко Василь, канд. мед., II. секретар: Лопатинський Юрій, канд. мед., скарбник: Микитчук Карпо, канд. В. Т. Ш., бібліотекар: Ткачук Ярослав, канд. В. Т. Ш., домівкар: Терлецька Тетяна, канд. мед., прес. рефер.: Сисак Михайло, канд. В. Т. Ш., архівар: Брик Володимир, канд. мед.

— **Відкрили малюнки з часів Ярослава Мудрого.** З Києва повідомляють, що на стінах у старовиннім соборі св. Софії відкрили малюнки з часів князя Ярослава Мудрого. Ті малюнки простояли були до минулого століття, але тому близько 100 літ не вміли чи не старались їх відновити, і замалювали поверхи іншими мальовилами. Тепер ті другі мальовила усунули, так щоб виявилися давні малюнки зперед 900 літ. Запевнюють, що перші малюнки з часу Ярослава Мудрого (1018—1054) збереглися в цілости і майже неушкоджені, так що після відновлення представлятимуть велику історичну цінність. З тих старовинних малюнках між іншим є зображена родина князя Ярослава Мудрого.

— **Розвиток банковости в західній Україні.** На таку тему виголосив 11. ц. м. доц. інж. Димінський виклад в Укр. Наук. Інституті в Берліні.

— **Хто виграв на льотерії?** В нинішнім тягненні клясової льотерії впали виграні на такі числа: 50.000 зол. на ч. 94007. 10.000 зол. на ч. 1986. 39101. 45519, 119407. 5.000 зол. на ч. 19063. 77043. 83731. 99144, 108601. 120882, 144486. 163830. 2.000 зол. на ч. 3559, 4451, 25812. 30934. 32213. 47427, 51906. 66937, 77368. 84123, 91968. 96160. 100790, 106024, 110621. 116212, 117426. 130372, 135603. 135657, 136691. 141001. 141244, 143043. 148139, 160378, 161012. 174996. 1000 зол. на ч. 4272, 5495. 7938. 18283, 31520. 33957, 40265. 43797, 45928, 53966. 55106. 72432, 81361. 81998, 88170. 89021. 89965, 93561, 97132. 98764, 104223. 107783. 108130, 113028, 113469. 126469, 126292. 128647, 137226, 152679. 154767. 167909. 158020, 158537. 166555, 174602. — В другім тягненні впали виграні на такі числа: 50.000 зол. на ч. 124656. 134331. 10.000 зол. на ч. 29943. 38152, 60542. 91222. 99621. 113580, 161194, 171246. 5000 зол. на ч. 19250. 98892. 120067, 156796. 179291. 2.000 зол. на ч. 4688, 6888, 8075, 12648. 14165. 22860. 33259. 30042, 37488. 40382. 43377. 43592, 50574, 53572, 58319. 59355. 59994. 73474, 92746. 100893. 124699. 127453. 141149. 141312, 150796. 154370, 158834, 153134, 160174, 164824. 165577, 171026. 1000 зол. на ч. 1720. 2013. 2815. 15467. 17249, 27957, 30076, 39336, 46510. 48744. 51991. 68007. 70358, 78454. 78614. 79913, 84054, 85273, 88894, 90665. 91666, 103929. 118218. 123994. 123003, 130555. 131726. 136912. 137568, 13988, 141822. 140443, 146973, 101704, 105698. 156798. 164129. 164831.

— **Ціни овочів.** До Польщі наспіли в останніх часах більші транспорти помаранч, головно з Еспанії та Палестини. В половині січня ц. р. мають прийти дальші транспорти. Наслідком того висока досі ціна помаранч сильно впала. У Львові платять за помаранчу 20 сот. за мандаринку 10 сот. Ціни помаранч повинні причинитись до обнижки цін яблок, які рішучо за високі.

— **Поворот до шкіл і залізниці.** Щоби запевнити шкільній молоді вигідний поворот з кольоній зимових курсів у днях 12. 13 і 14 січня ц. р. мініство шляхів видало розпорядок залізничим дирекціям, щоби звернули спеціяльну увагу на справні і можливо вигідні переїзди шкільної молоді. Управа зимових курсів має заздалегідь повідомити найближчі залізничі стації про день виїзду більших груп, щоби можна було дочепити окремі вагони.

— **Натягав на долярівки.** У Львові арештовано д-ра Адольфа Бренера, що заснував „Польске зжешене кредитове“ і продавав при допомозі агентів у цілому краю долярівки та інші облігації на рати. Показалось, що він продавав облігації, яких не мав, і допускався інших зловживань. Наслідком того з Варшави приїхала до Львова контрольна комісія, що переводить контролю у всіх фінансових підприємствах, які торгують цінними паперами.

— **Зріст злочинности в Польщі.** На основі статистичних обчислень в ділянці злочинности порівнання першого півроку 1934 р. з першим півроком 1933 р. дає невеселий образ. Вбивства підскочили з 755 на 894, тілесні ушкодження з 27.633 на 29.969, крадежі з піль і лісів із 47.655 на 53.990, звичайні крадежі з 231.794 на 238.100 і т. д. Цікаве, що зріст злочинности проявляється головно в західних воєвідствах а не у східніх, як загально думають. Причиною зростаючої злочинности є не так безробіття і господарська скрута, як головно впадок моральних основ у відношенні до вартости людського життя, до пошанування чужого майна, безкарність і т. п.

— **Ріки замерзли.** Наслідком останніх морозів всі ріки в Галичині вкрилися ледом. Сян під Перемишлем замерз на 21 цм. загрубшки, Дністер під Миколаєвом на 26 цм., Прут 18 цм. Лід на волинських ріках перевищає грубість 40 цм. Ріки в корінній Польщі замерзли тонше.

— **Львівська хроніка.** Поліція уладила обламу на прошаків і арештувала їх 150. — З ресторану Салі Мінц при Клепарівській вул. 28 украли злодії горівок і чеколяди на 120 зол. — З крамниці Мойс. Каца при вул. Жовківській 47 вкрали товарів на 350 зол., з хати Іди Бірер при вул. Легіонів 39 вкрали гардеробу вартости 450 зол., а на перегоновому шляху забрали криницький ланцюг вартости 20 зол.

— **Краєва хроніка.** Із судової вязниці в Городку Яг. утік 25-літний Микола Подольчак, який відсидівши 3-літну вязницю за крадіж, вломився до церкви в Городку і Добростанах. — За грошеві зловживання у збіжевому елеваторі в Сокалі засудив львівський суд інж. Каз. Бушинського на 6 місяців вязниці. — В селі Вишенці пов. Городок Яг. знайшли в керниці трупа 65-літного господаря Івана Михаленка, якого наперед удушено. Арештовано його зятя Тимка Стельмаха, що усунув тестя, щоби загарбати цілий маєток. — У Станиславові арештували сина власника млина Фрідлендера, якому закидають, що пустив в обіг фальшиві векслі. — У Тернополі арештували якогось Яна Дзялоша, який в селах Тернопільщини представляв себе за дуже впливову людину та натягнув багато кооператив на 2043 зол. і 166 долярів. — Умовохорий Михайло Москва зі Соколівки (пов. Броди) замерз на дорозі до Закомаря.

— **Докори совісти.** В селі Рокитні біля Львова вбито в травні ц. р. селянина Кривулу. Під закидом цього злочину арештовано Михайла Кривулу і Мих. Сілецького, що мали з небіжчиком маєтковий спір, і засуджено їх на 12 літ вязниці. Після вісьмох місяців зголосився в суді Іван Сілецький і заявив, що то він разом з Омеляном Сілецьким убив Кривулу. Коли арештовано невинних, Омелян Сілецький, мучений докорами совісти, відобрав собі життя. Слідча влада доходить тепер, чи зізнання Івана Сілецького правдиві.

— **Крівава бійка під церквою.** Села Березів і Тарнавка пов. Самбір мають спільну церкву в Березові. Між парубками обох тих громад приходить під церквою до частих сварок і бійок. Першого дня минулих Різдвяних Свят прийшло знову до бійки, в часі якої впали стріли. Вислід був такий, що Михайло Кидля з Березова впав трупом від револьверової кулі, а Антона Стрільбицького й Івана Пітуна з Тарнавки тяжко побито колами. Під закидом вбивства арештовано Михайла Хлипка з Тарнавки.

— **Ще війна вбиває.** В Конюхах пов. Бережани в городі Томи Савкина знайшли старе гарматне стрільно, яке принесли на подвіря Василя Любовицького. Тут 50-літний господар з 53-літним сусідом Олексою Чуваловським і 24-літним Михайлом Савкином почали стрільно розбирати. Нараз настав вибух, від якого Любовицький згинув на місці, а двох інших так покалічило, що мусіли відставити їх до шпиталю в Бережанах.

— **Великі зловживання на залізниці.** Слідство в справі великих залізничих зловживань, вкритих в Ловічі, приймає щораз більші розміри. Арештовано досі 12 залізничих урядовців під закидом крадіжей на суму 2 міліонів зол. Начальник залізничого відтинку Кутно, Антін Рошак, кинувся після арештування під колеса потягу і згинув на місці.

— **Стада вовків і сніговії.** В селі на Буковині напало стадо вовків на селянина, який їхав саньми. Вовки роздерли оба коні, селянин врятувався вискочивши на дерево. Селянин зі страху занедужав. У Югославії лютують великі сніговії. Залізнича комунікація на шляху Сараєво-Мостар перервана. Автобуси і поїзди приїзджають з великим спізненням. У Кишиневі в Бесарабії замерзло в одній хаті 5 осіб. На побережі Чорного Моря лютують сніговії. В цілій Румунії панують сильні морози.

— **Летуни Адамовичі тайні горільники.** Як повідомляють з Ню Йорку, відомих братів Адамовичів, поляків, що перелетіли з Америки до Европи і гостили з тріюмфом по більших містах Польщі, передала американська влада судові за нелегальний виріб і продаж алькогольних напитків. Разом з ними буде відповідати перед судом пять їхніх спільників.

— **Америка викидає небажаних чужинців.** Голова імміграційної комісії палати послів у Вашингтоні, конгресмен Дікштайн, заявив, що він виготовляє новий депортаційний проект закону, який предложить в часі нової сесії конгресу в січні. В тім проєкті він предложить, щоби чужинців, які прибули до Америки нелегально, але показались корисними й характерними людьми, не депортувати з Америки, а дозволити їм стати громадянами. Зате він радить депортувати тих чужинців, що показалися проступниками, тайними продавцями наркотиків, бутлегерами (тайними фабрикантами алькоголю) і ракетірами (грабіжниками дітей).

— **Реформа прізвищ у Туреччині.** Турецька влада видала закон про реформу назв і прізвищ на турецький лад. Згідно з тим законом національні меншини, що живуть в турецькій державі, отже вірмени, греки, словяни і дрібніші племена мусять зміняти прізвища на турецькі. Отже не вільно вірменам вживати окінчень „іян“, славянам окінчень „ов, оф, ев, еф, ич“, грекам „іс, ос, акі“. Навіть жиди мусять змінити свої назви. Жидівське товариство „Аґаміналь“ змінило назву на Аркадашік Юрдає. Аґаміналь наказало крім того всім жидам у Туреччині вживати на будуче не староеспанського діялекту, але турецької мови.

— **Нездара Гоголь.** Як повідомляють з Москви, в бібліотеці інституту в Ніжинську, в якім в 1821 до 1828 рр. учився Микола Гоголь, знайшли книжки і зшитки цього ученика, який пізніше заняв визначне місце в російській літературі. В однім зшитку знайшли таку замітку вчителя про Гоголя: „Гоголь є з природи тупоумний і лінивий. Крім того уважаю його круглим нездарою. Ніколи з нього нічого порядного не буде“. Як бачимо, педаґоґ у своїй діягнозі сильно промахнувся.

— **Совітська метрика вінчання.** Звінчана пара в Совітах дістає за оплатою чотирьох рублів ілюстровану посвідку. На одній стороні наклеєні фотоґрафії молодого і молодої, на другій є образок з фабричними коминами. Крім того подані там ріжні ради для звінчаної пари, напр.: „Легкодушна женячка і легкодушний розвід шкодить не тільки звінчаним, але й дітям“. Метрики вродин видаються теж з фотографіями родичів і дитини. Фабричні комини находяться обовязково на цьому документі. На відворотній стороні поміщені поучення для родичів, як мають виховувати дитину та якій підлягають карі, якщо занедбують свій виховний обовязок.

— **Пятнацять найславніших жінок.** Один американський статистик підняв ся труду прослідити, які жінки здобули найславніше імя в історії. Задля цього терпеливий дослідник переглянув безліч енциклопедій та історичних творів клясифікуючи славні жінки на основі числа рядків, присвячених їм у тих книжках. Добута тим способом статистика дала такий вислід: На першому місці стоїть шкотська королева Марія Стюарт, а дальше ідуть по черзі: її противниця, англійська королева Єлисавета; Жанна д'Арк; письменниця Стаель; письменниця Жорж Занд; цариця Катерина II; мадам де Севіне, авторка славних листів до доньки; мадам де Ментнон, любовниця Людвика XIV; Жозефіна Богарне, перша жінка Наполеона I; французька королева Марія Антуанета, шведська королева Християна; Клеопатра; французька королева Катерина Медічі і врешті англійська королева Анна. Як бачимо, то висновок американського дослідника занадто механічний.

— **Змагання в питті вина** відбулися в одній гостинниці в Кечкеметі. До змагань засіло 45 осіб, які в чотирьох годинах випили 156 літрів вина і зїли 350 колачів. Переможцем став один купець, що випив 6 і пів літри вина.

У — Богохульники. 28. грудня м. р. відбулася в Совітах велика радієва авдиція на протирелігійні теми, трансмітована для цілої Большевії з підземель Києво-печерської Лаври.

— Машина до голосування. Згідно з рішенням Ріксдагу у шведському парляменті поставили електричну машину до голосування, злаждену т-вом Еріксона. При допомозі тої машини процедура голосування треватиме тільки мінуту замісць зуживаних досі 20 мінут. При кожному фотелі, на салі засідань уміщено три гузики, які натискатимуть сенатори і депутовані. Біля фотелю предсідника стоїть світляна таблиця, що вказує відразу вислід голосування.

— Чоловік умово перепрацьований є анормальний. З такою теорією виступав д-р Джонзон, професор психольогії вашингтонського університету. Він виголосив недавно відчит, в якому сказав: Це ніяка пересада, бо чоловік перемучений проявляє всі характеристичні симптоми умової недуги. Інколи ті симптоми виступають в дуже поважній формі. Незручність, незарадність, брак уваги, цілковитий занепад памяти, переслідна манія, галюцинації, надмірна безоглядність супроти інших і наглі вибухи темпераменту — це прояви перевтоми, а рівночасно анормальности нервової системи. Щойно довший сон усуває ті хоробливі признаки, одначе не все. Може прийти реакція, що є проявом іншого роду умового недомагання. Пацієнт виявляє надмірну байдужість, легкодушне відношення до своїх обовязків, лінивство та надмірну веселість. Такий стан може тревати кілька годин, але може продовжитися на кілька тижнів. Проф. Джонзон потвердив свою тезу ріжними прикладами, які зібрав протягом 7-літніх студій.

— Скарби в Совітах. Гурток російських емігрантів що осіли в Білгороді, звернувся до приватного детектива Милоша Марковича за допомогою віднайти скарби, головно золоті монети, клейноти і срібло, яке вони, не могучи взяти зі собою, закопали або замурували. Довгий час заходи Марковича, щоби совітська влада позволила йому віднайти ті скарби і звернути їх частину емігрантам, були безуспішні. Аж недавно між совітським амбасадором у Берліні і Марковичем, як повновласником емігрантів прийшло до умови, на основі якої вільно буде емігрантам забрати 40 проц. віднайдених скарбів. Маркович виїхав негайно до Совітів і на днях один з російських емігрантів в Югославії, який в мурі своєї віллі під Москвою сховав був скарб вартости 4 міліонів золотих франків, дістав від Марковича таку лаконічну телеграму: „Скарб віднайдений“. Цікава тепер річ, чи совітська влада додержить даної емігрантам обіцянки.

—o—

З кіна.

КІНО „ПАЛЯС“: „ЦИГАНСЬКІ МЕЛЬОДІЇ“.

Фільма з мадярського життя роблена в Голівуді, але так, що крім англійської мови все інше могло би залишити повну ілюзію, що дія справді відбувається на мадярському селі підчас виноградних жнив. За основу фільми взяли сценаристи одну приємну циганську арію та циганську оркестру, що незалежно від самого сценарія можуть заспокоїти слухачам, які люблять музику, вдодну приємну хвилину. Сюжет наскрізь опереточний з романтичною любовною історією. Фабула складена зручно і має деякі дотепні та веселі сцени. Добрі артисти.

З дороги життя.

Чи „Орба“ — чи нісенітниць торба?

Сердечно і пристрасно люблю людей, що вміють сказати своє слово, людей сміливих, що мають відвагу переконань, — коли все те обосноване, побудоване і обґрунтоване на освіті, знанні, розумінні та культурі.

Вже гірше буває, як стрінуся зі зарозумілим кріґсматурантом, що гладко силується торочити про речі, на яких розуміється як вовк на звіздах, курка на перці або чорт на акафистах.

Попав я вчора на статтю в „Курієрі Львовскім“ ч. 9. п. з. „Аудиціє „українське“ в львовскей розгльосьні П. Р.“, де якийсь пан „з кола радіослухачів“ відповідає на домагання українців увести українські авдиції у програму львівського радія.

„Що хотіли би українці післати у світ на хвилях етеру?“ — питається наївво панок, що не мав відваги підписатися під своїми безмозкими ельокубраціями і заховався під криптонімом „Орба“.

Якби ця Орба мала хоч пересічне розуміння того, про що береться писати, то можна би на неї подивитись менше поважно, зате більше поблажливо.

Я переконаний, що якби чорти в пеклі перечитали цю статтю, заревіли би з утіхи, а пок. дурний Ясьо в небі зареготався би здорово...

„Якщо йде про відтворців-українців (народовосьці рускей), мають вони все доступ до мікрофону польського радія (у Львові!) а в рації свого таланту і на це хіба жалуватися не можуть“ — заявляє пан „Орба“. Отже „Марія Сокіл, Любка Колессівна і ті всі, що під мистецьким оглядом заслуговують на відріжнення, мають все доступ до мікрофону“.

Шкода, що обі наші артистки виступають увесь час поза Львовом і не можуть частіше користати з гостинности львівського радія, яке через те мусить користуватися виступами й попісами місцевих вокальних звізд, якими так ясно сяє фірмамент нового, великого Львова, головно завдяки прилученим передмістям...

Переконує нас далі автор, що є співаки, які „неохотно признаються до української національности“. Був би це доказ, що в польськім радіо списують ґенералії зі співаками і якщо були такі випадки, то тих, що соромились своєї національности можемо подарувати „Курієрові“. Великі мистці як Мишуга, Крушельницька, Гушалевич, Менцінський, Артемовський чи Альчевський ніколи не відрікалися своєї нації, хоч співали за ріжних великих сценах і у ріжних мовах.

Виключивши ласкаво Наддніпрянщину, запитується цей всесторонній знавець нашої культури „де є українські великі славні композитори на міру Бетговена, Штравса, Шопена, Шимановського й інших польських та чужих?“

Но, но!

Не надуживаймо імені Шопена, коли поруч Бетговена варто би з пієтизму покласти таки ще трохи більше більших імен...

Хорова українська музика є для пана Орби „в пеленках“. Як інакше говорили про неї польські музики, що мали нагоду на концертах на всім просторі Польщі пізнати її й оцінити!

„Чому цей багато-міліоновий нарід там, на властивій Україні не показує світові надбання своєї культури і чому на польській землі (себто у Львові!) жменька шовіністів висуває безосновні претенсії? Невжеж можна приневолити поляків слухати оклепану наївну „Натальку-Полтавку“ чи невибагливу пісню зі ще менше вибагливим текстом як „Ой, не ходи Грицю“.

Пане Орба! „Наталка-Полтавка, це символ відродження нашого народнього театру, шось такe, як у Вас оклепані й наївні „Краковяци і Ґурале“ і впевняю вас, що інтеліґентний українець крім опінки має для них і пошану, а „Ой, не ходи Грицю“ є прегарною народньою піснею з чудово романтичним текстом. Захоплювалися нею і Богдан Залеський („Не ходзь Ґрегори“) і Антін Ґроза, що на цьому мотиві склав свою драму „Гриць“, а один з визначних польських композиторів (вгадайте хто?!) оснував на цьому мотиві свою „фортепіянову варіяцію“. — Гуцульські теми вважає п. Орба вичерпаними у „Веселлі з Осмолоди“ львівського композитора Палестри; я всеж раджу послухати Лисенка „Верховину“ та Людкевича „Черемоше, брате мій“, тоді почуєте й зрозумієте красу, силу й розмах гуцульських мотивів гарних, як їх верхи, дужих, як шум смереки, протяжних, як голос зажуреної трембіти.

Музика церковна для пана Орби нецікава й одноманітна. Щож ми мусіли б сказати про польську церковну музику?!

Щодо мови — годі з п. Орбою полемізувати. Оцінка нашої мови, зроблена п. Орбою, нагадує мені завваґу російського салдата, що мені, інтернованому в Стрию, в часі інвазії, палив у печі партитурою якоїсь опери. Сердега салдат переглянув кілька карток книжки і рішив: „От, чорт бери, австрійское письмо — нікак не розберьош!

Я глянув милосерно на бідну партитуру, на ще біднішого салдата з калуґської губернії і спитав його: „А ти вмієш читати?“...

— Ні! — відповів добродушний салдат.

Так мабуть і п. Орба знає українську мову, яка для нього є менше радіофонічна.

Хотячи нас до дна знеславити, наплів вінех польських енциклопедист стільки дурниць, що поневолі пригадуються слова старопольського письменника:

Widzę, żeć głowa, Baltazarze, chora
Wedle głupiego leżała doktora...

Тиберій Горобець.

З нових видань.

ГОТОВСЬ! Підручний календарець українського юнацтва на звичайний рік 1935. — І. річник. Опрацював Андрій Гарячий. Львів 1934. Видання „Українського Юнацтва“ ч. 1. Стор. 96. 16°.

Хто з нас не потребує маленького календарця? Маленької підручної книжечки, що її все треба мати зі собою і за ним то за тим до неї заглянути? Тому з приємністю беремо в руки календарець українського юнацтва „Готовсь“ на 1935 р., видання „Українського Юнацтва“. Календарець чепурно виданий і має мистецьку обгортку роботи арт. П. Ковжуна. Змістом календарець багатий: саме вичислення змісту займає одну сторінку. Побіч календарної частини, церковного, астрономічного й українського історичного календаря, маємо цілу низку необхідних рубрик, як: пригадки й термінарик — потрібні всім, що займаються громадською роботою, поштову і залізничу тарифу, відомості з життя природи, здогадну погоду, тощо; багато необхідного для юнака і спортовця — напр. поміщення природи, обіцяєть без метра й т. п. При тім усім календарець має виразне обличча — обличча українського юнака, що його девізою є: „З Христом за Україну — Готовсь!“ А календарець коштує лише 20 сотиків.

Хто замовляє один примірник, мусить прислати 10 сот. на порто. В-во висилає найрадше 32 календарці за 5.80 зол. Гроші слати розрахунковим переказом на адресу: „Українське Юнацтво“, Львів, вул. П. Скарги 5. — Календарець „Готовсь“ найшов добрий попит, про що свідчить другий його наклад, що вже появився.

Дописи.

РАВА РУСЬКА.

Поклін визначній Українській Громадянці. В особі пок. Ольги Лещукової втратила Равщина найвизначнішу свою робітницю і найкращу громадянку. Втрата тим більша, що несподівана, в розгарі молодечого життя і в найгорячішому часі, коли ніким її заступити. Місцевий Виділ Філії „Союзу Українок“, оцінюючи заслуги Покійної на полі громадянської праці, влаштував дня 9. 12. м. р. у своїй домівці святочне відкриття портрету бл. п. Ольги з Князів Лещукової. Свято відбулося дуже поважно і величаво. В год. 4-ій попол. саля вщерть заповнена місцевим громадянством, делегаціями кружків „Союзу Українок“, читалень „Просвіти“ та гістьми з поблизьких сіл. Свято звеличала також своєю присутністю сенаторка Олена Кисілевська. У першому ряді сидів муж Покійної о. проф. Осип Лещук зі своїми 4 діточками. Напроти на стіні, прикрашеній килимами, серед повені квітів та вазонів, уставлених на степеницях, закритий ще портрет. Свято відкрила теперішня голова Філії „Союзу Українок“ п. Ростислава Богачевська. Саля завмерла, коли сенаторка Кисілевська відслонила прибраний рушниками портрет, який зараз освічують ярким світлом рефлектору. З черги п. Катруся Гуляківна дрожачим голосом відчитала солідно і з полетом опрацьований реферат про життя і працю Покійної. Хвилинами заломлювався її голос — плакала. Та не лиш вона сама плакала. Тихе ридання неслося по цілій салі і могутніло у першому ряді крісел. Здавалося, плакали стіни, вікна, килими, скомліла долівка, лиш вона одна — Покійна — з портрету усміхалася. Слухаючи реферату, треба було дивуватися, скільки часу, труду, сил, охоти, талантів, незломної віри внесла Покійна у наше життя. Сама, обтяжена родиною, не знала викрутів, коли йшло про народню поміч. Заснувала Філію „Союзу Українок“ уру-

комила всі кружки по селах, була співосновницею Повітового Кружка „Рідної Школи“, Української Захоронки, Філії Т-ва Охорони Воєнних Могил, — вложила багато труду в Філію „Просвіти“, в місцеву читальню „Просвіти“, Український Народний Дім і т. д. Двічі вела сама курс для неграмотних, творила курси шиття і крою, освітньо-господарський у місті і по селах. Обїздила села з рефератами, в останніх роках відбула таких поїздок поверх тридцять. Займалася вбогими в парохії і шкільною дітворою. „Її життя — це дійсно книга творчої народньої праці, і котрої картки ми не розгорнулиб, всюди видно її образ, як великої трудящої українки“ — закінчила свій реферат п. К. Гуляківна. Після того голова Філії „Просвіти“ інж. Василь Терпелюк на підставі протоколів Філії „Просвіти“, Рідної Школи, Філії Т-ва Охорони Воєнних Могил та Українського Народнього Дому в обширному рефераті начеркнув постать Покійної, — як зразкової робітниці в цих товариствах. Відтак говорила п. Кисілевська. З початку не могла догамуватися із зворушення. Вона підчеркнула творчий характер Покійної і візвала всіх присутніх іти її слідами. Вкінці п. Богачевська, замикаючи це свято, подякувала п. сенаторці і всім приявним за участь і вияви своєї пошани для Покійної. Слід підчеркнути, що громадянство своєю численною присутністю на цьому рідкому святі виявило свою здисциплінованість і зрілість, даючи тим способом вияв, що вміє оцінити людину, заслужену для свого народу.

СПОРТ.

ГАКІВКА.

ВІДЕНЬ (ПАТ). Канадійська гакікова дружина Вінніпег Монархс виграла у Відні з репрезентацією Австрії 6:0.

ЛЬОНДОН (ПАТ). В Льондоні чеські гаківкарі Л. Т. Ц. Прага зремісували змагання за чашу Европи з дружиною Вемблей Канадієнс 1:1.

ДУЖАННЯ АТЛЕТІВ.

В четвер 10. ц. м. Ферістанов, здушений Шимковським у подвійнім нельсоні, піддався. Поліс і Чая та Мартинов і Ляндав боролись по 20 хвилин без висліду. В останній парі Валюшевський поклав турка Сулімана без більшого зусилля.

Сензацію викликала вістка, що відомий львівський боксер Ґрос викликав до боротьби всю трупу атлетів львівського турніру.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ, ЙОГО ЖИТТЯ І МУЧЕНИЧА СМЕРТЬ. Львів, 1934. Накладом В-ва „Батьківщина“. Стор. 16. Ф. 16°.

ЗВІТ З ДІЯЛЬНОСТИ ТОВАРИСТВА І МУЗЕЮ „БОЙКІВЩИНА“ В САМБОРІ ЗА 1934 РІК. Накладом і коштом музею „Бойківщина“, Самбір 1935 р. Стор. 4, ф. 16°.

КАЛЕНДАР „ПРОСВІТА“ на рік 1935. Рік 13. Накладом „Народнього Фонду“ в Ужгороді. Зміст: Календаріюм. Загальні та культурно-господарські статті. За діяльність Просвіти. Приписи для читалень. Зі світової політики та громадського життя на Підкарпатській Руси. Про д-ра Е. Бевеша, о. А. Волошина, Ю. Фельковича, Е. Бігар я, М. Заньковецьку. Роля капіталу. Як засновувати кооперативи. Садівництво на Підкарпаттю. Поради в наглих випадках. Оповідання. Вірші. Образки. Ріжні сміховинки. Інформація.

РІДНА ШКОЛА БУДУЄ ОСНОВИ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ МАЙБУТНОСТИ!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Міський Театр.

Субота, 12. 1. год. 7·30 веч. „Розкішна дівчина“.

Неділя, 13. 1. год. 3·30 поп. „Під примусовою управою“.

Неділя, 13. 1. год. 7·30 веч. „Розкішна дівчина“.

Театр Ріжнородностей.

Субота, 12. 1. год. 7·30 веч. „Нічні дети“.

Неділя, 13. 1. год. 7·30 веч. „Нічні дети“.

Міжнародній турнір мистців дужання за чашу серед. Европи на 1935 р. в саді Колосею при вул. Сонячній. Початок змагань в год. 9 веч.

Кіна.

АДРІЯ: „В погоні за чорною маскою“, „Сховайте ваші скарби“.

АПОЛЬО: „Ігумен Кордецький“ (Оборона Ченстохови) в нар. А. Вентовичем.

АТЛЯНТИК: „Петербурські ночі“.

ВАНДА: „Погасаюче полум'я“, „Рай піддості в“.

ҐРАЖИНА: „І щож далі, сіра людино?“, „Дозвольте нам жити!“

КАСІНО: „Світ сміється“ (совітська комедія).

КОЛІСЕЙ: „На дні океану“ й ревія.

КОПЕРНИК: „Римські скандали“ (Еді Кантор).

МАРУСЕНЬКА: „Велика подія“ та ревія.

МІРАЖ: „Газард життя“, „Кохає, любить шанує“.

МУЗА: „Танок кохання“.

ПАЯЦ: „Циганські мельодії“.

ПАН: „Імператриця“ з Марленою Дітріх.

ПАСАЖ: „Романс Маньки Ґрешиної“, „Піоніри Тексасу“.

РАЙ: „Гала-сна година“ Мекі-Мавс.

СВІТ: „Олівер Твіст“, „Шкільні перегони“.

СОНЦЕ: „Марш Ракочія“ та ревія.

СТИЛЕВЕ: „Тайна малої Шерлі“ та ревія „Карнавалові пампушки“ (виступ Стефи Стадниківної).

УТІХА: „Якою мене бажаєш“ і ревія.

ХИМЕРА: „Вкрадено людину“ (Ліллі Даміта, Анрі Ґара).

Закордонне радіо.

Субота, 12. січня 1935.

Відень (506,8) 16.05 Сучасна музика, 16.40, 20.05 Концерт, 18.30 Пісеньки, **Братислава** (298,8) 17.20 Словацькі нар. пісні, **Кошиці** (259,1) 18.00 Для Закарпаття, **Прага** (470,2) 10.15, 15.55 Легка музика, 17.05 Оп. арії, 19.10 Країна без усміху — пісні Штернвальда (виконає вокальн. квартет і композитор), **Париж** (1648) 13.00 Легка муз., 21,45 Пісеньки, 22.30 Концерт, **Білгород** (437,3) 16.50 Скрипка, 20.30 Симф. концерт, **Берлін** (355,7) 14.15 Скр. ресіталь Моріса, 16.00 Концерт, **Гамбург** (331,9) 16.00 Концерт, 19.00 Фортепян, **Кенігсвустергавзен** (1571) 18.00 Вес. авд., 19.00 Танц. вечір, **Мінхен** (405,4) 13.25 Концерт, **Будапешт** (550,5) 17.30 Віольончеля, 18.25 Пісеньки, 19.40 Вес. вечір, 22.40 Сальон. муз., **Будапешт II** (227,1) 19.55 Спів, **Міляно** (368,5) 17.10 Квартет Ленера, 19.00 Легка муз., **Рим** (420,8) 21.00 „І Капулеті е Монтекі“ оп. Белліні.

Неділя, 13. січня 1934.

Відень (506,8) 12·30, 19·05 Популярна музика, 22·15 Концерт, **Братислава** (298,8) 10·00 Скрипка, 20·05 Спів, **Брно** (325,4) 9·15 Богослуження, спів, 16·45 Мої вірні коні, слов. фолькльор. обр., **Кошиці** (259,1) 18·20 Циг. музика, **Прага** (470,2) 11·00 Концерт, 12·15 Вес. авд., 21·00 Бетовенівський концерт, **Париж** (1648) 14·00 Популярна музика 21·00 „Ля Віванд'єр“ ком. оп. Ґодарда, **Білгород** (437,3) 13·15 Пісні, **Берлін** (356,7) 18·00 Легка музика, **Кенігсвустергавзен** (1571) 16·00 Концерт, **Мінхен** (405,4) 14·00 Популярна й нар. муз., **Будапешт** (550,5) 13·30 Концерт, 18·20 Арфа, 18·50 Спів, 22·10 Циг. муз. **Будапешт II.** (227,1) 14·00 Пісеньки. **Міляно** (368,6) 17·15 Легка музика, **Рим** (420,8) 17·00 Симф. концерт, 21·15 Нар. музика.

Львівське радіо.

Субота, 12. січня 1935.

6.45 Ранішня авдиція, 7.20, 22.00 Реклям. концерт, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Метеорольоґ. вістки, 12.05 Огляд преси, 12.10 Концерт, 13.00 Полудн. денник, 13.05 Старі вальси з гр. пл., 15.30 Експорт, 15.35 Біржа, 15.45 Найновіші гр. пл., 16.30 Весела авдиція для дітей „Кулігом по Польщі“, 17.00 Легка музика, вес. монольоґи, 17.50 Як будують наші діти, 18.00 Львів як централя польської культури та держ. думки на півд.-сх. землях, 18.15 Орг. ресіталь, 18.45 Серце говорить (репорт. із клініки), 19.00 Концерт хору, 19.20 Відч. „Дубляни“, 19.30 Веселі пісеньки з гр. пл., 19.50, 19.56 Спорт. вістки, 20.00 У ритмі танків Европи (легка муз.), 20.45 Веч. денник, 20.55 Як працюємо, 21.00 Концерт симф. орх., 21.45 Що думаєте про вел., 22.15, 24.00 Танц. музика, 23.05 Льожа Глумливців, 23.35 Танц. музика з гр. пл.

Неділя, 13. січня 1934.

9·00 Ранішня авдиція, 9·55 Програма й театр. реперт., 10·03 Богослуження, гр. пл., 11·57 Сигнал часу, 12·05 Метеор. вістки, 12·05 Праця Т-ва Школи Люд. в мин. році, 12·15 Муз. поранок, спів; у перерві ок. год. 13·00—13·15: Суходолами та морями, 14·00 Коляди нар. хору зі Сокільник, 14·10 Зимові мистецтва молоді (гаківка), 14·40 Здоровить тебе гр. плита, 15·00 Поклик землі (сільський фейлетон), 15·15 — 15·25, 15·35 — 15·45 Концерт на бажання радіослух. 15·45 Рільнича скринька, 16·00 „Суперники“ (фрагм. із пов. Васневського „Вогні в пітьмах“), 16·20 Спів у супр. форт., 16·45 Життєпис Ліса-Кулі (для ст. дітей), 17·00 Танц. музика нар. капелі зі співами, 17·30 Реґіоналістичний рух в Европі, 18·00 Театр Уяви: Дивний сон п. Луки (на основі Бол. Пруса), 18·45 Відчит із циклю „Життя молоді“, 19·00 Легка музика в вик. орхестри, форт., 19·50 Акт. фейлетон, 20·00 Концерт симф. орх., спів (Іґи Дигас), 20·45 Веч. денник, 20·55 Як працюємо, 21·00 На веселій львівській хвилі, 21·30, 21·31 Спортові вістки, 21·45 Почт.-техн. скринька, 22·00 Реклям. концерт, 22·15 Світ змінився – Бр. Віннавера, 22·25 23·05 Танц. музика, 23·00 Комунікати.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5·25 зол.

У Варшаві були такі курси: Льондон 25·96, Париж 34·93 1/2, Берлін 212·60, Цюріх 171·55, Голяндія 357·90, Прага 22·11 Італія 45·32, Нюйорк кабель 5·28 1/8, Нюйорк чеки без трансакцій.

Золото: Долари 8·91—8·93, Франки фр. 34·30—34·60 Дукати 81·50—82·00, Корони 36·20—36·50, Рублі 45·50—46·30.

Срібло: Корони 0·32, Рублі 1·25, Фльорени 0·75.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ повідомляє, що в дні 11. січня ц. р. з приводу вичікуючої тенденції цін на масло не ставить. Кооперативна платив за:

		льоко Львів.
1 л.	молока	0·16 „
1 л.	сметани	0·60 „
1 к.	яєць	4·00 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 25 сот.

Тенденція на масло вичікуюча, на молоко, сметану слаба, на яйця сильна.

Дефінітивні ціни за час від 1. І. до 10. І. за 1 кг. масла 2·30 зол.

Оголошуйтеся в найстаршім укр. щоденнику „ДІЛО“!

ОПОВІСТКИ.

Замісць святочних побажань зложили на Рідну Школу: ВП. Марія Ґоцька, Камінка Стр. 3 зол. 850

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

НАЙКРАЩІ, найдешевші декорації кімнат, сітки, індантрен, всі кольори, Фрайліх, Сикстуська 21. 53/84

СЛУЖНИЦЮ-КУЗАРКУ до старшого самітнього мужчини у Львові, ул. Я. Стшеме ч. 11. потрібно. Зголошення до І. Стронського під повищою адресою. Поручення побажані. 949 1—2

КОЛЬПОРТЕРІВ на Львів і провінцію на дуже добрих умовинах прийме видавництво. Зголошення з поданням референцій просимо слати до „Діла“ для „Постійний заробіток“ 1—3

БРУТТО НАФТОВЕ купаю під „Удіяи“, ... до Адміністрації

ВАННИ, насідн. балії поручає найдешевше Войтіх Заяць, Оссолінських 14 811 3-10

СКЛЕП до винайму зараз від вул. Сикстуської ч. 20 (Народна Гостинниця). 846 2—3

ОГОЛОШЕННЯ.

ПРОСПЕР МЕРІМЕ

БЛАКИТНА КІМНАТА

ТА ІНШІ ОПОВІДАННЯ

Переклад із французької мови Василь Софронів. — Ціна 0.95 зол., з почт. пересилкою 1.26 зол.

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.